

CH

ch, CH 1. чешкият съгласен звук [ch] и буквата **ch**, която го обозначава **2.** [chá] и **chá** нескл. ср. название на съгласния звук [ch] и на буквата **ch: vyslovit ch** произнеса ch; **malé ch, velké CH** малко ch, главно CH

cha, chá между м. хà-хà; ха-ха-ха

chabě нар. слабо, вяло, отпуснато, апатично; зле, лошо: ~ **se bránit** защищавам се вяло, слабо

chabý, -á, -é 1. слаб: ~**á vůle** слаба воля **2.** недостатъчен, жалък, беден: ~**é vědomostí** недостатъчни, бедни знания

chalífa вж. **kalif**

chalífát вж. **kalifát**

chaloupk|a, -y ж. умал. колибка, къщичка: **perníková ~a** захарна къщичка; къщичка от меденки (в приказките)

chaluha, -y ж. **1.** бот. кафяво морско водорасло (Fucus) **2.** водорасло, морска трева

chalupa, -y ж. **1.** селска къща, хйжа, колиба: **vesnická ~a** селска къща **2.** разг. дом, стопанство

chalupník, -a м. малоимотен селянин

chalupář, -e м. разг. собственик на селска къща, пригодена за почивка (вместо вила)

chám I, -a м. одуш. селяндър, прот селянин

chám II, -u м. неодуш. сперма, семенна течност

chameleón, chameleon [-ón], -a м. **1.** зоол. хамелеон (Chamaeleo) **2.** прен. хамелеон

chamra|d', -dí ж. събир. **1.** съчки, плевели, храсти **2.** вехтории: **vyhodit starou ~d'** изхвърля вехтории **3.** дребосък: **rybí ~d'** малки, дребни рибки **4.** нейор. сбирщина, сган, пълпач: **emigrantská ~d'** емигрантска сбирщина

chamtiv|ec, -ce м. алчен, жаден за пари, ненаситен, користолюбив човек; ненаситник

chamtivost, -i ж. алчност, лакомия за пари; ненаситност, користолюбие

chamtivý, -á, -é алчен, лаком за пари, жаден за пари, ненаситен: ~**ý na peníze, po penězích** алчен, жаден за пари; ~**á touha po penězích** ненаситен стремеж към пари

chán, -a м. хан (титла): **tatarští ~ové** татарски ханове

chanson вж. **šanson**

chaos, -u [-su] м. хаос

chaotický [-ty-], -á, -é хаотичен

chapad|o, -a ср. **1.** пипало (на насекомо) **2.** техн. чёлост, стиски, шип; лапа

cháp|at, -u нескв. **1.** хващам, улавям: ~**at za rukáv (někoho)** хващам за ръкава (някого) **2.** разбирам, схващам: ~**at smysl událostí** разбирам смисъла на събитията, на ставащото

cháp|at se, -u se нескв. (čeho) хващам се, улавям се (за нещо): ~**at se zbraně** хващам се за оръжието

chápavě нар. с разбиране: **usmívat se ~** усмихвам се с разбиране

chápavost, -i ж. схватливост, досетливост

chápavý, -á, -é схватлив, досетлив: ~**é dítě** схватливо дете; ~**ý úsměv** разбираща усмивка

charakter, -u м. **1.** характер, нрав, натура: **mužný ~** мъжествен характер; **klidný ~** спокоен нрав **2.** характер: **třídní ~ boje** класов характер на борбата **3.** характер, тип (в театъра - комик, трагик и под.)

charakterisovat вж. **charakterizovat**

charakteristický [-ty-], -á, -é характерен, типичен: ~**á vlastnost** характерна особеност; **to je pro něho ~é** това е типично за него

charakteristik|a [-ty-], -y ж. характеристика: ~**a doby** характеристика на времето; ~**a elektronky** техн. характеристика на радиолампа

charakteriz|ovat, -uji/разг. -**uju** нескв. и св. **1.** характеризирам, охарактеризирам: **stručně ~oval autora** той охарактеризира накратко автора **2.** характерен съм (за нещо), характеризирам: **tyto zájmy ~ují celou generaci** тези интереси са характерни за цяло поколение, характеризират цяло поколение

charakterně нар. с характер, прямо, честно; принципно: ~**jednat** постъпвам честно, принципно

charakterní, -í, -í 1. който е честен, принципен; с характер: ~**í jednání** честна постъпка **2.** характерен: ~**í herec** характерен актьор

charakterově нар. по характер: ~**pevný** твърд по характер; с твърд характер

chrakterový, -á, -é който се отнася до характер: ~**é rozdíly** разлики в характера

charitativní [-tý-], -í, -í благотворителен, филантропичен: ~**í činnost** благотворителна дейност

chart|a, -y ж. харта: ~**a Organizace spojených**

- národů** хърта на Организацията на обединените нации
- chas|a**, -у *ж. събир.* **1.** прислуга, ратаи **2.** селска младѣж **3.** пейор. банда
- chask|a**, -у *ж. събир.* **1.** експр. компания **2.** пейор. сбърщина, сган, паплач
- chasník**, -а *м. остар.* **1.** момък, младѣж **2.** калфа
- chat|a**, -у *ж.* **1.** колиба **2.** вила; лятна къща: **víkendová ~а** вила, **máme ~u** ймаме вила **3.** хижа: **turistická ~а** (туристическа) хижа; туристическа база
- chátr|a**, -у *ж. събир. пейор.* сбърщина, сган, паплач, йзмет
- chátr|at**, -ám *несв.* **1.** овехтявам, износвам се, остарявам, изтривам се: **hospodářství ~á** икономиката запада **2.** слабѣя: **~at tělesně** слабѣя, отслабвам (физически)
- chatrč**, -е *ж.* хижа, колиба
- chatrně** *нар.* **1.** бедно, вѣхто, лошо: **~ oděný** облечен бедно, лошо **2.** слабо, недостатъчно: **~ osvětlený** осветен слабо, недостатъчно
- chatrn|ý**, -á, -é **1.** беден, вѣхт, лош: **~á látka** вѣхт, износен плат **2.** слаб, жалък, недостатчен, беден: **~é znalosti** слаби, недостатъчни знания
- cheát**, **chějji/разг.** **chějju** *несв.* пикая, уринирам, ходя по малка нѣжда
- chcípák** *вж.* **scípák**
- chcípát** *вж.* **scípát**
- chcípłotina** *вж.* **scípłotina**
- chcípłý** *вж.* **scípłý**
- chcípnout** *вж.* **scípnout**
- che**, **cheche** *междум.* ха; хе; хе-хе-хе
- checht|at se**, -ám *несв.* **1.** експр. кикотя се, кйскам се (*високо, грубо*) **2.** издавам звѣк, подобен на смях (*за птици*)
- chechtav|ý**, -á, -é **1.** експр. смешлив, вѣсел: **~é dívku** кйскаши се, смешливи момичета **2.** издаващ звѣк като смях: **racek ~ý** *зоол.* рѣчна чайка (*Larus ridibundus*) **3.** звучащ като кикотене: **~ý zvuk** звѣк, подобен на кикотене
- chechtot**, -u *м.* кикотене, кйскане
- chemicky** *нар.* химически; по химически начин: **~ čistit** чйстят химически, по химически начин
- chemick|ý**, -á, -é химически: **~á sloučenina** химическо съединение; **~á čistírna** химическо чйстене; **~é zbraně** химически оръжия
- chemičk|a**, -у *ж.* **1.** химичка; женá-химик **2.** студѣнтка по химия **3.** *разг.* химически завод
- chemi|e**, -е *ж.* химия: **anorganická, organická ~e** неорганична, органична химия; **inženýr ~e** инженер-химик
- chemik**, -а *м.* **1.** химик (*специалист*) **2.** студѣнт по химия
- chemikáli|e**, -е *ж.* *обикн. мн.* **chemikáli|e**, -í химикали
- cherubín**, -а *м.* херувим
- chetitština** *вж.* **hethitština**
- chi**, **chichi**, **chichichi** *междум.* хи-хи-хи; кис-кис-кис
- chichot|at se**, -ám *несв.* смѣя се, кикотя се, кйскам се
- chich(t)ot**, -u *м.* хихикане, кйскане, кикотене
- chimér|a**, -у *ж.* химѣра
- chimerick|ý**, -á, -é химѣрен
- chinin** [-пун/-пўп/-пин], -u *м.* хинин
- chirurg**, -а *м.* хирург
- chirurgick|ý**, -á, -é хирургичен, хирургически: **~ý zákrok** хирургична, хирургическа намѣса
- chirurgi|e**, -е *ж.* хирургия: **plastická ~e** пластична хирургия
- chirurgyn|ě**, -ě, **chirurgžk|a**, -у *ж.* женá-хирург
- chlad**, -u *м.* **1.** хлад, студ, прохлада **2.** *прен.* хладина, студенина
- chlád|ek**, -ku *м.* **1.** прохлада; хладно място **2.** *прен. експр.* затвор, зандан, драгълник: **seděl v ~ku** (тоў) лежá в затвора
- chladic|í**, -í, -í хладйлен, охладйтелен: **~í skřín** хладйлен шкаф; **~í kapalina** охладйтелна течност; **~í věž** охладйтелна кула; **~í zařízení** хладйлно устройство, хладйлна инсталация
- chladič**, -е *м.* охладйтел, радиатор: **~ automobilu** автомобилен радиатор; **~ hadovitý** серпентинов охладйтел; **~ olejový** маслен радиатор
- chladirensk|ý**, -á, -é **1.** хладйлен: **~ý průmysl** хладйлна промишленост **2.** хладйлников: **~á vejce** яйцá от хладйлник
- chladírn|a**, -у *ж.* хладйлно помещѣние
- chlad|it**, -ím *несв.* разхлаждам, охладждам, изстудявам
- chlad|it se**, -ím *несв.* разхлаждам се
- chladiv|ý**, -á, -é прохладен, разхладйтелен, разхлаждащ: **~é nápoje** разхладйтелни напитки
- chladně** *нар.* **1.** хладно, прохладно, студѣно **2.** *прен.* студѣно, равнодушно, безразлично **3.** *прен.* хладнокрѣвно, спокойно, невъзмутимо, трѣзво
- chladničk|a**, -у *ж.* хладйлник, шкаф-хладйлник: **elektrická, plynová ~а** електрически, газо̀в хладйлник
- chladno I**, -а *ср.* студ, хлад: **nastala ~а** настана студѣно време, настанаха студовѣ
- chladno II** *нар.* студѣно, хладно: **dnes je ~** днѣс е студѣно
- chladnokrevně** *нар.* хладнокрѣвно, трѣзво, спокойно, невъзмутимо
- chladnokrevnost**, -í *ж.* хладнокрѣвие, спокойствие, невъзмутимост

chladnokrevn|ý, -á, -é хладнокръвен, спокоен, трезв, невъзмутим

chlad|nout, -nu *несв.* изстивам, стина, охлаждам се: **jídlo ~ne na stole** яденето изстива на масата; **nadšení ~ne** ентусиазмът изстива, изпарява се

chladn|ý, -á, -é 1. хладен, прохладен; студен: **~á voda** студена вода 2. *прен.* студен, равнодушен, безразличен: **~ý pohled** студен, безразличен поглед 3. *прен.* хладнокръвен, спокоен, невъзмутим ♦ **zachovat si ~ou hlavu** запазва спокойствие, самообладание

chláchol|it, -ím *несв.* успокоявам, утешавам, усмирявам

chláchol|it se, -ím se *несв.* успокоявам се, утешавам се, усмирявам се

chlácholivě *нар.* успокояващо, успокоително, утешително

chlácholiv|ý, -á, -é успокоителен, успокояващ, утешителен: **~á slova** успокоителни, утешителни думи

chlamst|at, -ám *несв.* 1. лъча (за животни): **pes ~á vodu** кучето лъчи вода 2. *грубо* лапам лакомо, гълтам лакомо, пия (за хора)

chlap, -a *м. експр.* 1. мъжага: **~ jako hora** мъж като планина 2. човек (за мъж): **poctivý ~** честен човек 3. *диал.* женен мъж; възрастен мъж

chlap|ec, -ce *м.* 1. момчѐ, момък, юноша: **narodil se jim ~ec** роди им се момчѐ; **~ci a dívky** юноши и девойки 2. *експр.* момчѐ, мъж: **naši ~ci se drželi dobře** нашите (момчѐта) се държяха добре 3. момчѐ, гадже, мил, любим, възлюбен: **nemá dosud ~ce** още си няма приятел, гадже

chlapec|ký, -á, -é момчѐшки, юношески; който се отнася до момчѐ, до юноша: **~é chování** момчѐшко държаніе; **~ý oblek** юношески костюм; **~ý sbor** хор от момчѐта

chlapec|ek, -ka *м. умал.* момчѐнце, малчуган

chlapík, -a *м. експр.* 1. мъжага, юнак: **odvážný ~** юнак, смелчага ♦ **už je zase ~** вече оздравя; **jsi ~!** ти си юнак! **to je ~!** ама че парчѐ! (за шаран, заек и под.) 2. човек (мъж): **co chtěl ten ~?** каквò искаше този човек?

chlapsky *нар.* мъжки; по мъжки

chlapsk|ý, -á, -é *експр.* мъжки; който се отнася за мъж: **~é jednání** мъжка постъпка; **~á práce** (тежка) работа

chlast, -u *м. грубо* 1. пиене без мярка, къркане 2. пиене, пиячка (алкохол)

chlast|at, -ám *несв.* 1. пия, лъча (за животни); пия лакомо, къркам (за човек) 2. *грубо* пиян-

ствам, напивам се: **ze zoufalství ~á** пиянства, напива се от отчаяние

chléb, разг. chleb|a, -a *м.* 1. хляб: **čerstvý chléb** пресен хляб; **uvítat chlebem a solí** посрещна

posloviца който плаща, той поръчва музиката 2. **chléb** и *мн.* **chleby** хляб (самун): **koupit půlku chleba** купя половин (самун) хляб 3. хляб (*препитание*): **připravít o chléb (někoho)** лишà от препитание (някого) 4. *в съчет.* **svatojánský chléb** *остар.* рожков

chlebíč|ek, -ka/-ku *м.* 1. *умал. експр.* хлѐбец, хлѐбче 2. *в съчет.* **obložený ~ek** сандвич; **biskupský ~ek** кекс, кѐйк

chlebník, -u *м.* еднoднѐвка; туристически сàк (за продукти)

chlebodárc|e, -e *м. остар. книж., днес експр.* *ирон.* работодател; благодѐтел

chlebodárkyn|ě, -ě *ж. остар. книж., днес експр.* *ирон.* работодателка; благодѐтелка

chlebov|ý, -á, -é хлѐбен; който се отнася до хляб: **~á kůrka** коричка хляб; **~á polévka** хлѐбна супа

vyčistit ten Augiášův ~ изчисти Авгиевите обори

chlévsk|ý, -á, -é обòрски: **~á mrva** обòрски тòр

chlípně *нар.* похотливо, сладострастно

chlípnost, -i *ж.* похотливост, сладострастие

chlípn|ý, -á, -é похотлив, сладострастен

chlív *вж.* chlév

chlív|ek, -ku *м.* 1. *умал. експр.* малък обòр или помещѐние за дрѐбни домашни живòтни: **prasečí ~ek** кòчина, свинарник и *прен.* 2. *жарг.* рубрика, графà: **vyplnit všechny ~ky** попълня всички графì

chlöp, -a *м. диал.* сѐлянин

chlöp|eň, -ně *ж. анат.* клàпа: **nedomykavost srdečních ~ní** недостатъчност на сърдѐчните клàпи; сърдѐчна недостатъчност

chlór, chlor [-o/-ó-], -u *м. хим.* хлор (Cl)

chlореčnan, -u *м. хим.* хлорàт: **~ draselný** калиев хлорàт (*бертолетова сол*)

chlorid, -u *м.* хлорид: **~ draselný** калиев хлорид; **~ sodný** натриев хлорид (*готварска сол*)

chloroform, -u *м. хим.* хлороформ

chlorofyl, -u *м. бот.* хлорофил

chlór|ovat, -uji/разг. -uju *несв.* хлорирам: **~ovat vodu** хлорирам вода

chlorovodík, -u *м. хим.* хлороводорòд

chlórov|ý, -á, -é *хим.* хлòрен: **~é vápno** хлòрна вàр

chodit, -ím *несв.* 1. ходя, вървя, движа се: **~it pomalu, rychle** ходя, вървя бавно, бързо; **rád ~í pěšky** той обича да ходи пеша; **dítě už ~í** детето вече ходи, вече е проходило; **~it po špičkách** ходя на пръсти; **~it o holi, o berlich** ходя с бастун, с паторици; **tudy se ne~í** *безл.* оттук не сè минава; **nechod' ke kamnům!** не сè приближавай до пещката! **kde pořád ~íš?** *къде си ходиш?* **nduňi** на оči! не ми се мяркай пред очите! **kudy ~í, tudy pláče** постоянно плаче; **~í s outěžkem** *остар. разг.* бременна е; в положение е; **~í kolem toho jako kočka kolem horké kaše** усуква го; обикаля отдалеч; не смее да се докосне до проблема; **~í jako po jehlách, po špendlíkách** сякаш земята гори под него; **umí v tom ~it** той умее да се оправя; справя се с работата; **(ševcova žena a) kovářova kobyla ~í bosa** *поговорка* децата на обуцаря боси ходят; вода гази, жаден ходи; **nešťestí ne~í po horách, ale po lidech** *поговорка* нещастieto не ходи по гората, ходи по хората; **za týden bude zase ~it** след седмица ще бъде здрав(а); ще се вдигне пак на крака 2. *безл. в съчет.* **tak to ~í** така вървят нещата; **jak to u vás ~í?** как са работите при вас? **jak už to na světě ~í** така става по света; **u nich všechno ~í jako na drátkách** у тях всичко си има ред 3. (*kam; kudy; ke komu; za kým; s čím; na koho s čím; pro koho, pro co; pač; po čem*) ходя (*някъде, от някъде; при някого с някого с някаква цел*); посещавам (*някого, нещо с някаква цел*): **~it do školy** ходя на училище; **rád ~í do kina, do divadla** той обича да ходи на кино, на театър; **~í na hodiny (matematiky)** ходи на уроци (по математика); взема уроци (по математика); **~it do práce, do zaměstnání** ходя на работа; работя; **~í do páté třídy** той/тя е в пети клас; **~it za školu** бягам от училище; **~it o pomoc (k někomu)** обръщам се за помощ (към някого); **~it se stížnostmi (za někým)** ходя да се оплаквам (пред някого); **s takovou na mne nechod'(te)!** с това не ме занимавай(те)! **~it pro mléko, pro pivo, pro vodu** ходя за мляко, за бира, за вода; **~it na maliny, na houby, na ryby** ходя за малини, за гъби, за риба; **~it na pivo** ходя да пия бира; **~it sousedovi na třešně** крада череша от съседа; **~it pro rozumu (k někomu)** обръщам се за съвет (към някого); **~it po nákupech** ходя по покупки; **~it po návštěvách** ходя по гости, на гости; **hostitelka ~í s mísou** домакинята поднася блюда, поднася ястия, сервира яде-

не; **~it po domech s kořením** предлагам, продавам билки, подправки по домовете, по къщи; **~it někomu do zeli** задирям чуждо момиче, чужда жена, приятелка; **tak dlouho se ~í se džbánem pro vodu, až se ucho utrhne** *поговорка* веднъж стомна за вода, два пъти стомна за вода, докато се счупи 4. (*kam, na co*) избирам професия, ставам някакъв: **chudí hoši obyčejně ~ili na řemeslo** бедните момчета обикновено ставаха занаятчии, отиваха да учат занаят; **do důchodu muži ~í v šedesáti** мъжете се пенсионират на 60 години 5. (*za kým, s kým*) ходя (*с някого*), дружа (*с някого*), ухажвам (*някого*): **~it za děvčaty** ходя с момичета, ходя по момичетата; **~it s hochem** ходя, дружа с момче 6. получавам се, пристигам, идвам (*за пратка и под.*): **knihy mu ~í na dobírku** (той) получава книги с наложен платѐж; **v sobotu a v neděli pošta ne~í** в събота и неделя няма поща; **~ily na něho stížnostíi** срещу него се получаваха оплаквания 7. (*v čem; jak*) ходя облечен, обличам се, нося облекло: **~í nalehko** ходи леко облечен; **~í bez klobouku, bez čepice** ходи без шапка; **~it v uniformě** нося униформа; **~it ve smutku, v černém** нося траур, ходя в траур, ходя в черно **chodív|at, chodíváv|at, -ám** *несв. многоокр.* 1. ходя, вървя, движа се често, редовно: **touto cestou jsem ~al domů** по този път обикновено се връщах в къщи 2. *безл. в съчет.* **však vy víte, jak to u nás ~alo** вие нали знаете как стояха нещата, как вървяха работите при нас 3. (*kam; kudy; ke komu; za kým; s čím; na koho s čím; pro koho, pro co; pač; po čem; s čím*) ходя (*при някого, при нещо; при някого с нещо; на нещо; с нещо*), посещавам (*някого, нещо*) (често, редовно, обикновено): **v létě ~áme na výlety** през лятото ходим обикновено на екскурзии 4. (*kam, na co*) избирам професия; ставам някакъв: **tovaryši ~ali do světa na zkušenou** калфите някога ходели по света да усъвършенстват занаята 5. (*za kým, s kým*) ходя, дружа (*с някого*), ухажвам (*някого*) 6. получавам се, пристигам, идвам (*за пратка и под.*): **pošta dřívě ~ala i v sobotu** пощата по-рано идваше и в събота 7. (*v čem; jak*) ходя облечен, обличам се, нося облекло (*обикновено*) **chodník, -u** *м.* тротоар: **pohyblivý** ~ ескалатор **chodsk|ý, -á, -é** *истор.* ходски (*от Ходско - област в западна Чехия*): **~ý kraj** ходска носия; **~á nářečí** ходски диалект

chochol, -u м. чучъл, качъл (от пера)

chocolat|ý I, -á, -é качулат: ~á **slepice** качулата
кокòшка

chocolat|ý II, -ého м. *остар. жарг.* стражар

chochouš, -e м. *зоол.* качулата чучулига (Gal-
lerida)

cholera, -y ж. *мед.* холера

choleric|ý, -á, -é холеричен: ~ý **temperament**
холеричен темперамент

choleric|ka, -y ж. холеричка

choleric, -a м. холерик

cholesterol, **cholesterin** [-í-], -u м. холестерòл,
холестерин

chomáč *вж.* **chumáč**

chomáček *вж.* **chumáček**

chomout, -u м. **1.** хомòт, ярèm **2.** *прен.* ÿго, гнет:
пáльчòт **stábu**

do ~u пъхам си главата в ярема

chop|it, -ím *св.* (koho, co za co) хвàна, уловя (ня-
кого, нещо за нещо): ~it **přítele za rukáv**
хвàна приятеля си за ръкава

chop|it se, -ím *св.* **1.** (koho, čeho) заловя се,
хвàна се (за някого, за нещо): ~it **se zbraně**
хвàна оръжието *и прен.*; ~it **se příležitosti** въз-
пòлзвам се от случая; ~it **se iniciativy** взема
инициативата, проявя инициатива **2.** (čeho)
заема се, заловя се (с нещо, за нещо): ~it **se**
práce заема се с работа, заловя се за работа

chór, -u м. **1.** хор (в антична трагедия) **2.** *книж.*
хор (от певци) **3.** клирос

chorál, -u м. **1.** хорàл (литургично пеене) **2.** хо-
рàл (песен, химн)

choreograf, -a м. хореограф

choreografick|ý, -á, -é хореографски

choreografi|e, -e ж. хореография

chórist|a, -y м. хорист

chorob|a, -y ж. болест, заболяване: **nakažlivé**,
infekční ~у заразни, инфекциозни бòлести; ~у
z **povolání** професионални заболявания

chorobn|ý, -á, -é **1.** бòлен, нездрав **2.** *прен.*
болезнен: ~á **ješitnost** болезнена суётност

chorobopis, -u м. история на заболяването: **ne-**
mocniční ~ епикриза

choroboplodn|ý, -á, -é болестотвòрен: ~ý
mikrob болестотвòрен микрòб

choromyslnost, -i ж. душèвно разстрòйство;
умопòбъркване, умопомрачèние

choromysln|ý I, -á, -é душèвнобòлен; умопо-
мрачèn: ~ý **člověk** душевнобòлен човèк

choromysln|ý II, -ého м. душèвнобòлен, умо-
пòбъркан: **ústav pro** ~é клиника за душèвно-
бòлни; психиатрична клиника

choroš, -e м. *бот.* прахан (Polyporus)

chórov|ý, -á, -é хòров; кòйто се отнася до хòр:
~ý **zpěvák** хорист

chor|ý I, -á, -é бòлен, недъгав, нездрав: ~é **srdce**
бòлно сърцè; ~ý **na duchu** душèвнобòлен

chor|ý II, -ého м. бòлен: **duševně** ~ душèвно-
бòлен

cho|ť I, -tě м. *книж.* съпруг, мъж

cho|ť II, -ti ж. *книж.* съпруга, жена

choul|it, -ím *несв.* **1.** (koho, co) притискам, гúш-
кам: ~it **dítě k sobě** притискам детето към себе
си **2.** (do čeho, v čem) загръщам: ~it **tělo v**
kabátě загръщам тялото си с палтò

choul|it se, -ím *св.* **1.** (kam, kde) притискам
се, гúша се, сгúшвам се: ~it **se pod peřinou**
сгúшвам се под пухена завивка; ~it **se zimou**
свивам се от стúд **2.** (do čeho) тúля се, за-
гръщам се (с нещо, в нещо): ~it **se do kabátu**
загръщам се в палтò

choulostiv|ět, -ím, **3.** *мн.* -ějí/-í *несв.* изнèжвам
се; ставам чувствителен, деликатен, кèкав:
dítě ~í детето се изнèжва

choulostiv|ý, -á, -é **1.** изнèжен, кèкав **2.** прекалèно
чувствителен: **je** ~ý **na kritiku** не търпì, не
понася критика **3.** деликатен: ~á **situace, věc**,
otázka деликатна ситуация, деликатна работа,
деликатен въпрòс

choutk|a, -y ж. каприз, прищявка: **dobyvačné**
~у агресивни, завоевателски апетити, стре-
мèжи

chov, -u м. развèждане, отглèждане: ~ **dobytka**
животновèдство; ~ **drůbeže** птицевèдство; ~
koní коневèдство; ~ **vepřů** свиневèдство; **ne-**
chat na ~ остава за разплòд

chovan|ec, -ce м. **1.** възпитаник, питомец **2.** *диал.*
храненик

chován|í, -í *ср.* **1.** поведèние: **známka z** ~í бе-
лèжка, оцèнка по поведèние **2.** обнòски,
държàние: **uhlazené** ~í изискани обнòски

chovank|a, -y ж. **1.** възпитаница **2.** *диал.* хра-
неница

chov|at, -ám *несв.* **1.** (koho) държà, нòся на ръцè,
дундúркам (deme): ~at **dítě v náručí** нòся дете
на ръцè **2.** ÿмам дете: **bude** ~at *разг.* (тя) ще
ÿма дете, тя е в положение, тя чака дете **3.** *и*
chov|at si (co) отглèждам, развèждам (*жи-*
вотни, птици): ~at **holuby** отглèждам гъ-
лèби; ~at **si prasátko** глèдам (си) прасè **4.** съ-
хранявам, пàзя: ~at **staré listiny v archivu** съ-
хранявам стари докумèнти в архив **5.** (co; so
ke kòmi, k četti) *книж.* изпитвам, храня,
питàя (нещо, нещо към някого, към нещо)

(чувства и под.): **~at důvěru (k někomu)** изпитвам доверие (към някого); **ne~á k němu zášť** не изпитва омраза към него

chov|at se, -ám se *несв.* 1. (*jak*) постъпвам, отнасям се, държа се (*някак, по някакъв начин*): **neumí se ~at** не умее да се държи; **~ejte se slušně!** дръжете се прилично! **kovy se ~ají jako dobré vodiče elektřiny a tepla** металите са добри електро- и топлопроводници 2. (*ke komu*) отнасям се (*към някого*); държа се (*с някого*): **~at se neuctivě (k někomu)** отнасям се непочтително (*към някого*), държа се неучтиво (*с някого*)

chovatel, -e *м.* гледач (*на животни*): **~ dobytka** говедовъд; **~ koní** коневъд

chovatelk|a, -u *ж.* гледачка (*на животни*)

chovatelsk|ý, -á, -é който се отнася до гледач (*на животни*), до отглеждане (*на животни*)

chovatelstv|í, -í *ср.* животновъдство; отглеждане на домашни животни

chovn|ý, -á, -é расов, племенин, породист, чистокръвен (*за добитък*): **~ý dobytek** породист добитък

chrabrost, -i *ж. книж.* храброст, смелост, мъжество, юначество

chrabr|ý, -á, -é *книж.* храбър, смел, мъжествен, юначен: **~ý čin** смела постъпка

chrabře *нар. книж.* храбро, смело, мъжествено, юначно: **~ bojovat** боря се смело

chrám, -u *м.* 1. храм, събор, катедрала, църква: **gotický** ~ готически храм 2. *прен.* храм: **~ umění, vědy** храм на изкуството, на науката

chrámov|ý, -á, -é храмов, черковен: **~á lod'** кораб (*на храм*)

chráněn|ý, -á, -é 1. (*před čím*) защитен, предпазен (*от нещо*): **~ý zákonem** защитен от закона 2. охраняван: **~ý železniční přejezd** охраняван железопътен прелез: **~á zvěř** охраняван дивеч

chránič, -e *м.* предпазител: **~ rukávu** ръкавела, наръкавник; **~ kobereců** пътѝчка върху килим; **~ holeně** наколѝнка; **~ obličejе** спорт. фехтовална маска

chrán|it, -ím *несв.* (*koho, co před kým, před čím; proti komu, proti čemu*) пазя, охранявам, защитавам, предпазвам, закрилям (*някого, нещо от някого, от нещо, пред някого, пред нещо*)

◆ **chraň bůh!** пази бoже!

chrán|it se, -ím se *несв.* 1. (*čeho; před čím*) пазя се, защитавам се, предпазвам се (*от нещо*): **~it se násilí** пазя се от насилie 2. *с инф.* избягвам (*да (на)правя нещо*); внимавам, пазя

се (*да не направя нещо*): **~il se přijít s ní do styku** той се пазеше да не влезе в контакт с нея

chránitk|o, -a *ср.* предпазител: **~o tužky** предпазител за молив; **~o na prst** наръстник; **~o na oči** наочник; **~a na uši** наушници; **~o na rukávu** наръкавник, ръкавела

chráp|at, -u *несв.* 1. хъркам 2. *грубо* спя, къртя

chráplavě *нар.* пресипнало, прегракнало, дрзгаво: **~ se zasmát** засмѝе се дрзгаво

chráplav|ý, -á, -é пресипнал, прегракнал, дрзгав: **~ý smích** дрзгав смѝх

chrapot, -u *м.* хъркане, пресипнало, прегракнало

chráp|ot, -u *м.* хъркане (*насън*)

chrapoun, -a *м. разг. експр.* 1. проста̀к, дебелак, селяндур 2. алчен човѝк

chrapounsk|ý, -á, -é *разг. експр.* проста̀шки, дебелашки, селяндурски

chrapounstv|í, -í *ср. разг. експр.* 1. проста̀щина, дебелашщина, селяндурщина 2. алчност

chrap|ět, chrap|ít, -ím *несв.* говоря пресипнало, прегракнало, дрзгаво; хриптя

chraptivě *нар.* пресипнало, прегракнало, дрзгаво, хрипливо, прехрипнало: **~ oddechovat** дишам хрипливо

chrapiv|ý, -á, -é пресипнал, прегракнал, дрзгав, хриплив, прехрипнал: **~ý kašel** дрзгава кашлица

chrást, chrást, -u *м.* листа̀ (*на цвекло и под.*), шума: **zelný** ~ зѝлеви листа̀; **kukuřičný** ~ стѝблo и листа̀ на царевица; царевична шума

chrastět *вж.* chrastit

chrast|í, -í *ср. събир.* сѝчки, вършини: **nůše ~í** товар сѝчки

chrast|it, chrast|ět, -ím *несв.* 1. хрущя: **pisek ~í** пясъкът скѝрца, хрущѝ 2. дрѝнкам, тра̀кам: **~it klíči** дрѝнкам с ключове

chrastítk|o, -a *ср.* дрѝнкалка; кречеталце, хлѝпка

chrastiv|ý, -á, -é хрущящ, дрѝнкащ, тра̀кащ, шумолящ

chrč|et, -ím *несв.* хъркам, хриптя: **~í mu na prsou** *безл.* гърдите му хрипѝят, хъркат

chrčivě *нар.* хъркащо, хрипливо, хрипкаво: **~ dýchat** дишам хрипливо

chrčiv|ý, -á, -é хриплив, хъркащ

chrestomat|ie [-ty-], -e *ж.* хрестоматия

chrch|el, -lu/-le *м.* хрчка

chrch|at, -ám *несв. експр.* 1. хрчка: **~á krev** хрчки кръв 2. хъркам, хриптя

chrchlav|ý, -á, -é *експр.* 1. хрчещ 2. хъркащ

chrlič, -e *м.* архит. водоливник; декоративна водостѝчна трѝба; декоративен капчѝк, чѝчур

chrl|it, -ím (co) *несв.* 1. изрйгвам, бълвам: **~í lávu** изрйгва лава 2. бълвам, хр́ача, плю́я (*кръв и под.*) 3. *прен.* изрйгвам, бълвам: **~it nadávky** сипя ругателства; **~it knihy** *прен. експр.* из-давам книги една след друга, бълвам книги

chrl|it se, -ím se *несв.* шуртя, лѐя се, б́ликам; изрйгвам; текá в голѐми количества: **z mračen se ~íla voda** от облаци се лѐеше вода

chrn|ět, -ím *несв.* грубо спя, хъркам, къртя

chrobák, -a *м. зоол.* тóрен брѐмбар, тóрник (Geotrupes, Onthophagus)

chroust|at, -ám *несв.* грухтя: **prase ~á** прасѐто грухти

chrochtav|ý, -á, -é грухтящ

chróm, chrom [-o/-ó-], **-u** *м. хим.* хром (Cr)

chromatick|ý [-tu-], **-á, -é** *физ. муз.* хроматичен, хроматически

chromatik|a [-tu-], **-y** *ж.* 1. муз. полутóнова система 2. *разг.* хармóника, акордеóн

chrom|nout, -nu *несв.* окуц́явам, осакат́явам

chrom|ovat, -uji/разг. -uju *несв.* хромйрам: **~ovaná kůže** хромйрана кóжа

chrómov|ý, chromov|ý [-tó-], **-á, -é** хрóмов: **~á ocel** хромйрано желъзо

chromozom [-zó-], **-u** *м. биол.* хромозóм

chrom|ý, -á, -é куц, сакáт, хром: **je ~ý na pravou, na levou nohu** куц е с дѐсния, с лѐвия крак; **~á ruka** сакáта ръка

chronicky [-ny-] *нар.* хронично, хронически: **~ nemocný člověk** хронично бóлен човѐк

chronick|ý [-ny-], **-á, -é** хроничен, хронически: **~ý alkoholizmus** хроничен алкохолизъм; **~á rýma** *мед.* хронична хрѐма

chronograf, -u *м. техн.* хронограф

chronologicky *нар.* хронологично; в хронологичен рѐд: **~ zapisovat** записвам хронологично, в хронологичен рѐд

chronologick|ý, -á, -é хронологически, хронологичен: **~ý postup** хронологичен подход

chronologi|e, -e *ж.* хронология

chronometr, -u *м.* хрономѐтър

chropt|ět, chropt|it, -ím *несв.* хъркам, хриптя; говоря прегракнало: **~ět úzkostí** дава се, прегракнал съм от страх, от притеснение

chroupat, chřoup|at, chřup|at, -u/-ám *несв. (co)* 1. хр́пам: **kůň ~e seno** конят хр́па сенó 2. хр́скам, хрущя: **kůrka mu chroupá/chřoupá/chřupe mezi zuby** коричката му хр́ска между зѐбите

chroupav|ý, chřoupav|ý, chřupav|ý, -á, -é хр́п-кав, хр́скав, хрѐхък: **~á kůrka** хр́пкава коричка

chroup|nout, chřoup|nout, chřup|nout, -nu *св.* 1. (*do čeho; co*) хр́пна 2. хр́сна, изхрущя

chroust, -a *м. зоол.* мáйски брѐмбар (Melolontha, Polyphylla) ♦ **hubený jako** ~ слáб като клѐчка; мършав, кльóщав

chroust|at, -ám *несв. (co)* хр́пам, хр́скам

chrp|a, -y *ж. бот.* метличина, *диал.* синчѐц (Centaurea)

chropvě *нар.* метличиноси́ньо: **~ modrý** син като синчѐц

chropv|ý, -á, -é кóйто се отнася до метличина, до синчѐц: **~é oči** *прен.* очй, сини като синчѐц

chrst|nout, -nu *св. (co)* плйсна, лйсна: **~nout vodu** лйсна вода, плйсна вода

chrt, -a *м.* хр́тка: **anglický** ~ английска хр́тка ♦ **hubený jako** ~ слáб като клѐчка; **hnát se do práce jako** ~ работя като пáрен локомотив, като вóл

chrup I *междум.* хруп; хрус

chrup II, -u *м.* зѐби, чѐлност, ченѐ: **umělý** ~ изкўствена чѐлност; зѐбна протѐза; **mléčný** ~ *анат.* млѐчни зѐби

chrup|at, -u/-ám *несв.* 1. хр́пам, хр́скам 2. хру-стя, скърцам: **písek, sníh ~e pod nohama** снегът, пясъкът хрусти, скърца под кракáта 3. *експр.* хъркам, похърквам, спя си спокойно

chrupavčit|ý, -á, -é хрущялен, хрущяловиден: **~á tkáň** *анат.* хрущялна тъкан; **ryby ~é** *зоол.* хрущялни рйби

chrupavk|a, -y *ж. анат.* хрущял: **~a nosní** хрущял на носá

chrupav|ý, -á, -é хр́пков, хр́скав, хрущящ: **~ý sníh** хр́пков сняг

chrupk|a, -y *ж. бот.* хрущялка (*sort* череша)

chrup|nout, -nu *св.* хр́пна, скрѐчна: **sníh ~l pod nohou** снегът изскърца под кракáта

chrup|nout si, -nu si *св. експр.* поспя си спокóйно, дрѐмна си

chryzantém|a, -y *ж. град.* хризантѐма

chřad|nout, -nu *несв.* крѐя, вѐхна, гáсна, чѐзна, линѐя, сѐхна: **~la vůčihledě** тя линѐеше забележимо; **~nout touhou** крѐя, линѐя от копнѐж; **květiny ~ly** цветята вѐхнеха

chřaplavě *нар.* 1. дрѐзгаво 2. пресйпнало, прегракнало, прехрипнало: **~ mluvit** говоря пресйпнало

chřaplav|ý, -á, -é 1. дрѐзгав, трептящ (*за звѐнче*) 2. пресйпнал, прегракнал, прехрипнал (*за глас*): **~ý hlas** пресйпнал, прегракнал глáс

chřástal, -a *м. зоол.* дѐрдавец (Rallus, Porzana *и под.*)

chřest, -u *м. бот.* аспѐржа (Asparagus)

chřest|it, chřest|ět, -ím *несв. (-; čít)* звѣня, звѣнкам, дрѣнкам, тракам (*с* *ключове, вериги и т.н.*): **~it zbraněmi** дрѣнкам (*с*) оръжие *и прен.*

chřestítko *вж. chrastítko*

chřestiv|ý, -á, -é звѣнкащ, дрѣнкащ, тракащ: **~á hračka** дрѣнкаща играчка

chřestov|ý, -á, -é аспѣржов; който е от аспѣржи: **~á polévka** супа от аспѣржи; **~ý salát** салата от аспѣржи

chřestýš, -e *м. зоол.* гърмяща змия (*Crotalus*)

chříp|í, -í *ср.* ноздра, *обикн. мн.* ноздри: **~í koně** ноздри на кон

chříp|ka, -y *ж.* грип: **přechodit ~u** прекàрам грип на крак; **spavá ~a** възпаление на мòзъка; енцефалит; сѣнна болест; **španělská ~a** испански грип

chřípkov|ý, -á, -é грипен, грипòзен: **~á nákaza, epidemie** епидемия от грип; грипна епидемия; **~é onemocnění** заболяване от грип; грипно заболяване; **~é počasí** грипòзно врѣме

chřoupat *вж. chroupat*

chřoupavý *вж. chroupavý*

chřoupnout *вж. chroupnout*

chřtán, -u *м.* **1.** грѣклян (*у животни*) **2.** *грубо* грѣцмул: **popadnout za ~ (někoho)** сграбча зрнмул(но)♦ **chřtán** **~u (někomu něco)** дà(ва)м(нѣшо) (*напр. пари*) в голямо количество на някого, който не гò е заслужил; **ty ~e!** ненаситнико!

chřupat *вж. chroupat*

chřupavý *вж. chroupavý*

chřupnout *вж. chroupnout*

chřtěně *нар.* престòрено, неестѣствено, изкùствено: **~ se usmál** тòй се усмихна, засмя се неестѣствено; **vyjadřovat se ~** изразявам се неестѣствено

chřtě nechtě, chřtěj nechtěj, chřtíc nechtíc *нар.* щѣш не щѣш; вòлю невòлю: **chřtě nechtě musíme jít** щѣм не щѣм - трябва да вървим

chřtíř, -e *м. обикн. пейор.* пòхот; пòлов нагòн; желàние, влечѣние: **poddat se ~úm** поддàм се на желàнието си; **~e pomsty, krve** жàжда за мѣст, за крѣв

chřtít, chci, 3. мн. chřtějí/chtí *несв. 1. (со; со od коho; со на кот; коho за коho; с инф.)* йскам желàя (*нещо, нещо от някого; нещо за някого; някого*): **děkuji, nechci** благодаря, не йскам; **snad už nechceš jít domů?** нимà си трѣгваш вѣче? **učení mu nechce do hlavy** знàнията не мý влизат в главàта, учѣнието не мý върви; **nohy mu už nechtějí sloužit** кракàта

му вѣче не гò слúшат; **zdá se, že se nám chce rozstnat; snad nechceš stonat?** да не взѣмеш да се разболѣеш? **ať si říká, kdo chce co chce** кой каквòто щѣ да кàзва; **vezmu si to, ať to stojí, co chce** ще го взѣма, ще го кúпя, кòлкото и да струва; **ať dělal, co chtěl, nic nepomohlo** каквòто и да прàвеше, нищо не помàгаше

♦ **nám to tam ukáže kam, pomozme mu tam** *пословица* да прàви каквòто щѣ; оставѣте го да си (*с*)чúпи главàта; **kdo chce s vlky býti, musí s nimi výtí** *пословица* с вѣлците като вѣлк ще вйеш; с каквйто се съберѣш, такъв ще стàнеш

chřtít se, безл. chce se *несв. (коти с инф.; kat; do čeho)* щѣ ми се, йска ми се: **chce se mi spát** йска ми се да спя; спи ми се; **do něeho se mi nechce** нямам желàние за нищо; **nechce se mi do práce** не мй се хòди на рàбота; **že se ti chce (pořád) se rozčilovat!** защò всѣ се ядòсваш; как не тй омрѣзна да се ядòсваш! **to by se mi chtělo!** амй, сàмо товà ми липсваше, сàмо товà оставаше!

chřtivě *нар.* лàкомо, жàдно, àлно: **dát se ~ do jídla** нахвѣрля се лàкомо на ядене

chřtiv|ý, -á, -é (čeho) лàком, жàден, àлчен (*за нещо*): **~ý pohled** жàден пòглед; **~ý peněz a slávy** жàден за парй и за слàва

chřt|da, -dy *ж., обикн. мн. chřt|dy, -d* кокили: **chodit na/po ~dách** хòдя на кокили, *прен.* чùвствам се извисѣн над дрúгите, пò-гòре от дрúгите

chudáč|ek, -ka *м. умал. експр.* бѣдничкйят, горкйчкйят, клѣтичкйят

chudák, -a *м. и ж. 1.* бѣдняк, сиромàх **2.** нещàстник, клѣтник: **ona je velký ~** тя е голяма нещàстница; **to dítě je ~** товà детѣ е нещàстник; **dělat ze sebe ~a** прàвя се на бѣден, прàвя се на нещàстник

chud'as, -a *м. 1.* бѣдняк, сиромàх **2.** нещàстник, клѣтник

chudě *нар. 1.* бѣдно: **oblékat se ~** обличам се бѣдно **2.** слàбо: **~ osvětlené město** слàбо осветѣн грàд

chuděr|a, по-рядко chuder|a, -y *м. и ж. експр.* горкйят, сиромàх, клѣтник, нещàстник, горкàта, клѣтница, нещàстница: **nevěděl, ~, nic o tom** клѣтникът, не знàеше нищо за товà

chuděr|k|a, по-рядко chuderk|a, -y *м. и ж. умал. експр.* горкйят, сиромàх, клѣтник, нещàстник; горкàта, клѣтница, нещàстница

chudin|a, -y *ж. сббир.* бѣднотйя, бѣднотà: **vyrostl mezi ~ou** тòй изрàсна сред сиромàси, сред бѣднотйята

chudink|a, -у ж. и по-рядко м. *експр.* бедничката, горкичката, клетичката; бедничкият, горкичкият, клетичкият: **dělá ze sebe ~u** прави се на нещастна, прави се на нещастен

chud|nout, -nu *несв.* обеднявам, осиромашавам: **národ ~l** народът обедняваше

chudob|a, -у ж. **1.** бедност, нищетата, беднотия, **нищота** ◆ **~a** бедността не е порок **2.** бедност, сивота: **~a fantazie, myšlenek** бедност на фантазията, на иденте

chudobin|ec, -ce м. приют за бедни

chudobk|a, -у ж. маргаритка, паричка: **sedmi- ná jako ~a** скромна като маргаритка

chudobn|ý, -á, -é беден, сиромашки, скромен: **~ý oběd** скромен обяд; **~ý jazyk** беден език

chudokrevnost, -i ж. *мед.* анемия, малокръвие: **chronická ~** хронична анемия; **zhoubná ~** левкемия; **~ literatury** *прен.* сивота, безпомощност на литературата

chudokrevn|ý, -á, -é *мед.* малокръвен, анемичен, слаб: **~é dítě** анемично дете; **~é jarní slunce** *прен.* слабо пролетно слънце

chud|ý I, -á, -é **1.** беден, сиромашки: **~é vrstvy obyvatelstva** бедните слоеве на населението ◆ **~ý král do boje** *шегов.* бавно се подготвя, тътка се **2.** (*нащ; čít*) беден, слаб, оскъден, недостатъчен (*от нещо; на нещо; към нещо*): **atmosfera ~á na kyslík** бедна на кислород атмосфера; **~á půda, země** слаба, подтна, неплодородна почва, земя; **~á garderoba** беден гардероб; **~á kuchyně** бедна кухня; **~ý život** делничен, безинтересен, сив живот; **~á myšlenka** бедна, ялова мисъл; **~á slovní zásoba** беден речник, беден словен запас; **~í duchem** нищи дүхом

chud|ý II, -ého м. бедняк, сиромаш: **doktor ~ých** доктор на бедни, на сиромаша

chuchval|ec, -ce м. валмò, фьндџк, кичур, *прен.* парцал: **~ce sněhu** парцали сняг; **~ce páry** валмò, òблак пара

chuligán, -a м. хулиган: **banda ~ů** банда хулигани

chuligánsk|ý, -á, -é хулигански: **~é jednání** хулиганска постџпка, хулиганско поведѐние

chumáč, chomáč, -e м. валмò, фьндџк, кичур, парцал: **~e sněhu** парцали сняг; **~ slámy** стиска слама

chumáč|ek, chomáč|ek, -ku м. *умал.* валмò, фьн-

дџче, кичурче, парцалче, снòпче: **~ek trávy** снòпче тревà

chum|el, разг. chum|l, -lu м. **1.** снòпче, кичур, валмò, *прен.* парцал: **~el prachu** òблак прах **2.** тџпà, блџсканица, навàлица: **~el demonstrantů** тџпà демонстранти

chumelenic|e, -e ж. **1.** обйлен снеговалџеж; снежна бűря, виѐлица, фьртűна **2.** тџпà, блџсканица, навàлица: **~e lidí a koní** навàлица от хòра и конè

chumel|it (se) *несв. 1. само безл. -í (se)* вали сняг **2. обйкн. третол. -í se (čít)** *прен.* гџмжй, бџка (*от нещо*): **ulice se ~ily lidmi** улиците гџмжàха от хòра; **myšlenky mu ~ily hlavou** мйслите му гџмжàха в главàта, мйслите му се блџскаха ◆ **~í se, jako by se ne-ilo** ни нищо не е било; **tváří se, jako by se ne-ilo** ни лűк ял, ни лűк мирйсал

chum|l *вж. chumel*

chum|lat, -ám *несв. (co) експр.* мàчкам, смàчквам на тòпка (*нещо*): **~á bankovku v ruce** стиска банкнòта в шèпа

chum|lat se, -ám se *несв. 1. (do čeho) експр.* закџтвам се, завйвам се (*в нещо*): **~at se do peřin** завйвам се с пűхени завйвки **2.** кълбà се, трупам се: **kouř se mu ~al kolem hlavy** дйм се кълбèше òколо главàта му; **lidé se ~ali v ulici** хòрата се тџлпàха, блџскаха на улицата

chundel, -e м. валмò, фьндџк, сноп, кичур: **~ vlasů** кичур косà; **~e prachu** òблаци, кълбà прах; **~e dýmu** кълбà дйм

chundelat|ý, -á, -é рунтав, космàт, вълнест: **~ý pes** рунтав пès, рунтаво кűче; **~é obočí** рунтави вѐжди, гџсти вѐжди

churav|ět, -ím, 3. мн. -ějí/-í *несв.* боледűвам; болнав сьм: **~ět plicní chorobou** боледűвам от белодробно заболяване; **~ět láskou** боледűвам от любòв; **poezie ~í** *прен.* поѐзията боледűва, линèе

churav|ý, -á, -é болен, болнав, недџгав: **mít ~é srdce** ймам болно сьрцè; **~ý láskou** болен от любòв; **~ý strom** болно, линèещо дьрвò

chu|ť, -ti/-tě ж. **1.** вкус (*сетиво и признак*): **hořká, pálivá, trpká, ostrá, pikantní ~ť** горчйв, лютйв, трьпчйв, òстър, пикантен вкűс ◆ **~ť (někomu)** *прен.* привлекàтелната страна (на нещо); усèтя сладостта (на нещо); **přijít na ~ť (někomu)** оценя, харèsам, обйкна (някого) **2.** апетйт: **~ť k jídlu** апетйт; **dostal ~ť k jídlu** отвòри му се апетйт; **nemám ~ť na maso** не мй се ядè месò; **být při ~ti** ймам добър апетйт; **to mi přišlo k**

~**ti** това ми се услади; изядох го, изпях го с голямо удоволствие; **dělat ~tě (někomu na něco)** правя скѝмина (на някого с нещѝ); **zkazit si ~ť** разваля си апетита; **berte si podle ~ti!** вземѝте си, каквѝто ви харѝсва; **dobrou ~ť!** добѝр апетит! да ви е сладко! приятен ѝбѝ! **прийнаветѝ!** ♦ **sjedemrostě - řádně** титѝт ѝдва с ѝденето **3.** желѝние, охѝта (*за нещѝ*); стремѝж (*към нещѝ*): **nemám ~ť do práce** не ми се работи; нямам желѝние за работа; **dodat ~ť (někomu k něčemu, do něčeho, na něco)** насърча (*някого към нещѝ*); **vzít ~ť (někomu k něčemu, do něčeho, na něco)** отнѝма, убѝя желѝнието (*на някого за нещѝ*); **dělat bez ~ti (něco)** правя без желѝние (нещѝ); **s ~tí se zasmát** засмѝя се от всѝ сърцѝ; **mám sto, tisíc ~tí to udělat** ѝмам голямо желѝние да направя това; **dělat si ~tě (na něco)** ѝска ми се (*нещѝ*); тоѝа си зѝбите (*за нещѝ*); хвѝрлил съм мерѝк (*на нещѝ*); **dát si zajít ~ť (na něco)** откажа се (*от нещѝ*); отщѝ ми се (*нещѝ*); **měl (rázem) po ~ti; přešla ho ~ť, zašla mu ~ť** отщѝ му се, мѝна му желѝнието; **to mi není po ~ti** това не ми е по вкусѝ; не ми е по мерѝк; неприятно ми е; **nic jí neudělá po ~ti** тоѝ с нищѝо не мѝже да ѝ угоди; **mít divné ~tě** ѝмам странни прищѝжи ♦ **s-tídotohopůljetovo!** *пословица* като ѝма желѝние, работата спорѝ; като се вѝрши с мерѝк, работата е пѝсен

chutě нар. с желѝние, с удовѝлствие, охѝтно: **dát se ~ do práce** заѝма се с желѝние за работа **chutnán]í, -í** ср. в *сѝчет*. (**pře]i**) **dobré ~í** (желѝя ви) добѝр апетит! наздрѝве!

chutn]at, -ám несв. **1.** вкусен съм, харѝсвам се, усладѝдам се: **jak vám to ~á?** харѝсва ли ви? вкусно ли е? **dnešní oběd mi vůbec ne~al** днѝшнийят обѝд не ми бѝше вкусен, не ми харѝса, не ми се услади; **práce mu ne~á** *прен.* **нанѝтонемусработимрѝелѝве** ♦ **zpo-vězené ovoce ne]lépe ~á** *пословица* забранѝният плод е най-сладък **2.** безл. **-á (koti) a)** вкусно ми е **б)** ѝмам апетит; **doma mu ne~á** вкъщи не мѝ е вкусно; **nemocnému ne~á (jíst)** болният няма апетит; **dejte si ~at! nechte si ~at!** да ви е сладко! приятен апетит! **3.** (*jak; po ѝet; ѝím*) ѝмам вкус (*на нещѝ*): **chléb ~á ztuchlinou** хлябѝт лѝха, ѝма вкус на мѝхъл; **vzduch ~al střelným prachem** *прен.* вѝздухѝт миришеше на барѝт **4.** (*co*) опѝтвам, пробвам на вкус (*нещѝ*): **~at víno jazykem** дегустѝрам винѝ, опѝтвам винѝ с езѝк

chutně нар. вкусно, апетитно: **~ vařit** гѝтвя вкусно; **~ jíst** ѝм, хрѝня се с апетит

chutn]ý, -á, -é вкусен, апетитен: **~é sousto** апетитно парчѝ, сладък зѝлѝк, вкусен зѝлѝк **chuťově** нар. вкусно; вѝв вкусно отношение **chuťovk]a, -y** ж. хѝпка (*малък сандвич*) **chuťov]ý, -á, -é** вкусов: **~é orgány, ~é ústrojí** вкусови ѝргани, ѝргани на вкусѝ: **~á bradavka** вкусова брадѝвица, папилѝа **chův]a, -y** ж. бавѝчка, детегледѝчка: **dělat ~u (někomu)** бѝвя, глѝдам (някого) **chůze, -e** ж. **1.** хѝдене, вѝрвѝне: **unavit se ~í** уморѝя се от хѝдене, от вѝрвѝне; **zahřát se ~í** стѝпля се, загрѝя се с хѝдене, с вѝрвѝне **2.** походка, вѝрвѝж: **mít lehkou, pěknou ~i** ѝмам лѝка, хѝбава походка; **poznat po ~i (někoho)** разпознѝя, познѝя по походката (някого); **sportovní, závodní ~e** спорт. спортно хѝдене; **závody v ~i** състезѝния по спортно хѝдене **chvál]a, -y** ж. похвѝла, вѝзхвѝла, хвѝла: **pět samou ~u (o kot, na koho)** превѝзносѝям (*някого*), пѝя дитирѝмби (*за някого*); **jde o něm ~í** *пословица* не ѝ рѝдно да хвѝлиш сам сѝбе си **chválabo]hu** част. слава бѝгу: **~ jsem zdravý** слава бѝгу, здрав съм **chvalitebn]á, -é** ж. учил. остар. мнѝго добѝр (*оценка*) **chvalitebně** нар. хѝбаво, похвѝлно; мнѝго добре (*училищна оценка*): **dostat ~** полѝча оценка „мнѝго добѝр“ **chvalitebn]ý, -á, -é** похвѝлен, достѝен за похвѝла: **~á vlastnost** похвѝлно кѝчество, свѝйство; **~ý prospěch** мнѝго добѝр успѝх **chvál]it, -ím** несв. (*koho, co zač*) хвѝля, похвѝлѝвам *похвѝщение* ♦ **mladě před večerem** не сѝ рѝдвай предвѝрѝтелно; не хвѝли денѝ, предѝ да е свѝршил; пѝлците се брѝят наѝсен; **dobré zboží, dílo samo se ~í; dobrá práce sama se ~í** добрѝта стѝка, добрѝта работа самѝ се хвѝли **chvál]it se, -ím se** несв. (*s ѝím, ѝím*) хвѝля се (*с нещѝ*): **~it se svými dětmi** хвѝля се с децѝта си **chvál]it si, -ím si** несв. (*koho, co*) хвѝля се (*с някого, с нещѝ*); изкѝзвам задовѝлство (*от някого, от нещѝ*); рѝдвам се (*на нещѝ*): **~it si počasí** рѝдвам се на врѝмето **chvalně** нар. **1.** похвѝлно **2.** в *сѝчет*. **~ známý** ширѝкоизвѝстен, нѝбеизвѝстен, прочѝт, славен и *ирон.* **chvaln]ý, -á, -é** **1.** похвѝлен, достѝен за похвѝла: **~é snahy** похвѝлни усѝлия **2.** *книж.* хвѝлѝбствѝвен: **~á řeč** хвѝлѝбствѝвна рѝч

chvalořeč, -i ж. похвална реч; панегирик; похвално слово; дитирамби: **pronáset ~i** произнасям похвални слова

chvalořeč|it, -ím неск. (коти, чети) възхвалявам, превъзнасям (някого, нещо); пѣя дитирамби (някому): **~it starým časům** възхвалявам старите времена

chvalořečník, -a м. възславител, панегирист, прославител и ирон.: **~ starých časů** който възхвалява старите времена

chvaložpěv, -u м. химн, дитирамба, славословие: **pět ~y** (na někoho, na něco) експр. славословя (някого, нещо); пѣя дитирамби (на някого, на нещо)

chvályhodn|ý, -á, -é похвален; достоен за похвала: **~ý skutek** похвално дѣло

chvást|at se, -ám se неск. хваля се нескромно; пѣрча се: **rád se ~á** обича да се хваля; **~at se něčím** хваля се (с нещо)

chvástavě нар. самохвълски, самохвълно: **mluvit ~** говоря самохвълски

chvástavost, -i ж. самохвълство

chvástav|ý, -á, -é самохвълен, самохвълски: **~ý člověk** човек, който нескромно се хваля сам, който се самоизтъква; **~á řeč** самохвълна реч

chvastoun, -a м. пейор. самохвълко, хвалипръцко

chvastounsk|ý, -á, -é пейор. самохвълен, самохвълски: **~á povaha** самохвълска натѣра

chvastounstv|í, -í ср. пейор. самохвълство, хвалипръцковщина

chvat I, -u м. бързане, бързина: **s ~em dělat (něco)** правя набързо (нѣщо); **v(e) ~u** набързо; на бърза рѣка; **najíst se v ~u** хапна на бърза рѣка

chvat II, -u м. спорт. хвѣтка (при борба): **bolestivý** ~ болѣзнен хвѣтка

chvát|at, -ám неск. 1. бързам: **~at do práce, do školy, domů** бързам за работа, за училище, за вкъщи; **čas ~á** прен. времето бърза, течѣ, летѣ; **to ~á** това е бърза работа; бързо е; спѣшно е; **to ne ~á** това не е много бързо; не е бързо 2. (s čím) бързам (с нещо): **~at s domácím úkolem** бързам с домашната работа, с домашното 3. (na koho) разг. подтъквам, подкънвам (някого); настоявам (пред някого) да бърза: **~al na mne, abych už šel** той ми даваше зор да трѣгвам

chvatně нар. бързо, набързо, бърже, набърже; на бърза рѣка: **~ udělat (něco)** направа набързо, на бърза рѣка (нѣщо)

chvatn|ý, -á, -é бърз, припрян, прибързан: **~ý** **ráca**

málo platná поговорка бързата кѣчка слѣпи ги рѣжда

chvějiv|ý, -á, -é трептящ, трепѣрещ, вибрѣраш, мигащ: **~ý hlas** трепѣрещ глас; **~é ruce** трепѣрещи рѣце; **~ě světlo** мигаща светлина

chv|ět, по-рядко **chv|ít**, -ějí/разг. -ěжу неск. (со) книж. кѣрам, правя да трепти (нещо)

chv|ět se, по-рядко **chv|ít se**, -ěji se/разг. -ěжу se неск. 1. трептѣ, трепѣря, вибрѣрам: **~ět se po celém těle** трепѣря с цялото си тѣло; **ruka se ~ěje** рѣката трепѣри; **hlas se ~ěje** гласѣт трепѣри, трепти 2. (o koho) книж. трепѣря (за някого); боя се (за някого): **~ět se o syna** боя се, страхѣвам се, безпокоя се за синѣ си

chvil|e, -e ж. миг, момент, минѣта: **~e klidu** минѣта спокойствие; **přijít v nevhodnou ~i** дойда в неподходящ момент, нѣ наврѣме; **vrátit se za (malou) ~i**, **po ~i** вѣрна се след малко, нѣ след дѣлго, след извѣстно врѣме; **bude to ~i trvat** това ще траѣ известно врѣме; **v prvni ~i** в пѣрвия момент; **na posledni ~i** в последния момент; **před ~i** преди малко; току-що; **ani na ~i** нѣто за мѣг; **ve ~i a)** сегѣ; тѣзи минѣта б) за един момент; **co ~i, každou ~i** всяка минѣта, всѣки мѣг, час по час; **od té ~e** от тѣзи момент; **pro tu ~i** за днѣшня момент, за настоящия момент, засега; **~emi** от врѣме на врѣме; **propást svou ~i** изпусна момента, **удбнѣямомент** ♦ **mítdlouhou-ijeni**

dlouhá ~e скѣчно ми е, скѣчая; **z dlouhé ~e** от скѣка; **krátit si dlouhou ~i** убивам си врѣмето, развлѣчам се; **mít slabou ~i** ймам мѣг на слабост; **mít jasnou ~i** намирам се в момент на просветлѣние; **ještě nepřišla jeho ~e** оше не мѣ е дошло врѣмето

chvilečk|a, **chvilenk|a**, **chviličk|a**, **chvilink|a**, -y ж. умал. експр. минѣтка, мѣг, момент

chvil|k|a, -y ж. мѣг, момент, минѣтка: **počkej ~u** почакай една минѣтка; почакай малко; **za malou ~u** след малко; **ve volných ~ách** в свободното врѣме; **budete mít pro mne ~u času?** можете ли да ми отделѣте малко врѣме?

chvilkov|ý, -á, -é 1. моментален, моментен, мѣгновен, минѣтен: **~ě štěstí** минѣтно, кратко-трайно щѣстие 2. прѣходен, врѣменен, променлив, непостоянен: **je ~ý** той е непостоянен, на настроѣния

chvít вж. **chvět**

chvít se вж. **chvět se**

chvoj, -e ж. сѣбир. клѣнки от иглолѣстни дървѣта: **jedlová ~** еловѣ клѣнки; **smrková ~** смѣрчовѣ клѣнки

chvojí, -í *ср.* събир. клонки от иглолистни дървета: **věнец z ~í** венѝц от иглолистни клонки
chvost, -u *м.* опашка: **paví ~** паунова опашка; **vrtět ~em** въртѝя опашка; ~ **komety** *прен.* опашка на комѝта; ~ **jisker** *книж.* опашка от искри; **být na ~u vývoje** *полит.* на опашката на прогрѝса съм
chyb|a, -у *ж.* **1.** грѝшка: **pravopisná ~a** правописна грѝшка; **jazyková ~a** езикова грѝшка; **hrubá ~a** груба грѝшка; **tisková ~a** печатна грѝшка; **neodpustitelná ~a** непростима грѝшка; **udělat ~u** направа грѝшка; **dopustit se ~u** признѝя грѝшката си; **dopustit se ~u** допусна грѝшка, направа грѝшка; **stala se ~a** стана грѝшка; **diktát byl samá ~a** диктовката бѝше пълна
ворка човѝк се учи от грѝшките си **2.** недостѝтъкъ, порѝдк: **nikdo není bez ~u** никѝй не бѝе без грѝшки
разг. експр. грѝшка! грѝшите! не ѝ така! **sliby (jsou) ~u** *поговорка* празни обещѝния; не вѝрвай на обещѝния **3.** *в съѝет.* **je ~a, že...; byla ~a, že ...** жалко, че ...; **to je ~a, že nemohu přijít** жалко, че не мѝга да дѝйда
chyb|ět, -ím, 3. мн. -ějí/-í *несв.* **1.** липсвам, не достѝгам: **málo ~ělo ...; mnoho ne~ělo ...** малко остѝваше да ...; за малко да ...; **málo ~ělo a byl by spadl** за малко да падне; **co vám ~í?** каквѝ ви липсва? каквѝ не ви достѝга? от каквѝ се оплаквате? **budeš nám ~ět** ще ни липсваш; **to by tak ještě ~ělo!** сѝмо това липсваше! **2.** отсъствам: **kdo dnes ~í?** кѝй отсъства днѝс?
chybičk|a, -у *ж.* **умал.** **1.** грѝшчица; незначителна грѝшка **2.** малък недостѝтъкъ
chyb|ít, -ím *св.* **1.** сгрѝшѝ; направа грѝшка: **~il, že se nezeptal** направи грѝшка, че не попита; **poslechněš-li, ne~íš** ако послушаш, няма да сгрѝшиш **2. (koho, co) и chyb|ít se, -ím se (koho, čeho)** не улѝча, пропусна (*някого, неѝо*): **vystřelil, ale kachnu ~il, kachny se ~il** стрѝля, но не улѝчи пѝтицата
chybně *нар.* неправилно, грѝшно, невярно: ~ **jednat** действѝвам неправилно
chybn|ý, -á, -é погрѝшен, неправилен: **~ý názor** погрѝшно сѝзрѝние
~ý na sluch лошо чѝва; недочѝва; има лош, намалѝн слѝх; **učinit, udělat ~ý krok** направа грѝшна, погрѝшна стѝпка
chyb|ovat, -uji/разг. -uju *несв.* грѝшѝ, мѝмя се: **~ovat při psaní** грѝшѝ при писане; **~ovat je lidské** *поговорка* да се грѝши ѝ човѝшко; **jsme lidé ~ující** всѝчки сме грѝшни

chycen|ý, -á, -é засѝгнат, поразѝн: **~ý plísni** покрит с плѝсен; **má ~é plíce** дробѝвете (му) са засѝгнати
chý|lit, -ím *несв. (со) книж.* склѝням, навѝждам (*неѝо*): **~it hlavu** навѝждам глава
chý|lit se, -ím se *несв.* **1.** клонѝя; навѝждам се: **slunce se ~í k západu** слѝнцѝто клонѝ към зѝлез; **strom se ~í k zemi** дървѝто се навѝжда към земѝята **2.** приближѝвам се (*за време*): **den se ~í k večeru** денѝт ѝ към края си; **rok se ~í ke konci** годината ѝ към края си
chyst|at, -ám *несв. (со)* гѝтвя, подгѝтвям, пригѝтвям (*неѝо*): **~at oběd, večeři** гѝтвя, пригѝтвям обѝд, вечерѝя; **~at svatbu** гѝтвя свѝтба; **~at pomstu** гѝтвя, подгѝтвям отмѝщѝние; **~at (si) věci na cestu** пригѝтвям (си) нещѝта за пѝт; стѝгам се за пѝт
chyst|at se, -ám se *несв. (наѝ; k čemu)* пригѝтвям се, подгѝтвям се (*за неѝо*): **~at se na cestu** гѝтвя се, стѝгам се за пѝт; **~at se na dovolenou** гѝтвя се за ѝтпуска; **~á se na dešť, k dešti** ка̀ни се да вали; **něco se ~á** неѝо се подгѝтвя, неѝо се мѝги
chýš|e, -e *ж.* хѝжа, колиба: **dřevěná ~e** дѝрвена колиба; **chudá, nuzná ~e** бѝдна, мизѝрна колиба
chytač, -e *м.* уловѝтел; устрѝйство за задѝржане на неѝо: ~ **oleje** обезмаслител; ~ **prachu** прахоуловѝтел
chytačk|a, -у *ж.* *експр.* улѝвка, капѝн: **diktát samé ~u** диктовката ѝ пѝлна с улѝвки
chyták, -u *м.* *разг.* улѝвка, капѝн: **reklamní ~u** рекламни улѝвки
chyt|at, -ám *несв.* **1.** улѝвам, хвѝщам, ловѝ: **~at míč** хвѝщам, улѝвам тѝпка; **~at za ruku (někoho)** хвѝщам за ръка (някого); **~at rybu** ловѝ риба; **~at Prahu (na rozhlasovém přijímači)** ловѝ хвѝщам Пѝрага (по радиѝото); **~at tramvaj** *ворѝщам* жѝдѝнонѝмѝ
~at za slovo (někoho) хвѝщам се за неѝия дѝма; **~at hejly** лапам мухи, ловѝ мухи; зѝпам, бездѝлничѝ **2.** и **chyt|at (se)** хвѝщам, ловѝ (*за боя, рѝжда и под*): **ta barva špatně ~á** боята не хвѝща; **slunce se ho ~á** слѝнцѝто лѝсно го хвѝща, той лѝсно почернява; **ve vlhku se jídla ~á plíseň; ve vlhku jídlo ~á plíseň** на влажно, на влага яденѝто плесенѝява, мухлясва; **někoho se chřipka ne~á** *разг.* някоѝ не ги ловѝ, не ги хвѝща грип **3.** обзѝмам, обхвѝщам: **~á mě křeč do nohy** схвѝща ми се кракѝт; **~á ho vztek** хвѝща го яд, запѝчва да се ядѝсва; **~á (se) ho fantaz** пѝчва да бѝлнѝва **4.** възпламенявам се;

